

matyki badawczej był referat dra Bartosza Dziewanowskiego-Stefańczyka, *Analiza porównawcza kryzysów monetarnych w Rzeczypospolitej w czasach Zygmunta III i Jana Kazimierza*. Rozważając tytułowy problem referent wskazał zwłaszcza na głównie zewnętrzne przyczyny pierwszego, a wewnętrzne drugiego z kryzysów.

Obrady podsumował i zakończył Borys Paszkiewicz, wskazując na ewolucję tematyczną sesji nowosolskich w ciągu półwiecza, przy zachowaniu podstawowych założeń formalnych — wspólna płaszczyzna badaczy akademickich, muzealnych i amatorskich, szeroki przekrój chronologiczny i stosunkowo krótki czas obrad. Mimo tego ostatniego ograniczenia sesje stopniowo rosną — obecna miała największy program z wszystkich dotychczasowych, a i tak dokonano selekcji zgłoszeń. Może to wskazywać na potrzebę pewnego rozszerzenia rozmiarów następnych spotkań. Z drugiej jednak strony, nadzwyczajna trwałość naszych spotkań, mimo nieregularności, świadczy, że odpowiadają one na stałą potrzebę polskiego środowiska numizmatycznego, a tematy odzwierciedlają zmiany w nurtującej je problematyce badawczej. Jubileuszowa sesja, dzięki wsparciu Polskiej Akademii Nauk, miasta Nowej Soli i wreszcie samego muzeum, miała bogatą oprawę, dzięki wysiłkowi zespołu pracowników muzeum, kierowanemu przez dra Tomasza Andrzejewskiego przebiegła bardzo sprawnie a dzięki referentom wypadła niezwykle interesująco. Materiały — jak we wszystkich nowosolskich sesjach, oprócz pierwszej — będą wydane drukiem.

BRP.

Inwentarze znalezisk monet rzymskich z Polski (FMRPL) będą kontynuowane

W grudniu 2012 r. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego przyznało w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki pięcioletni grant na zgłoszony przez Uniwersytet Warszawski projekt pt. „Znaleziska monet rzymskich z ziem Polski i historycznie z Polską związanych (FMRPL)”. Niestety, środki na jego realizację zostały ograniczone o połowę w stosunku do pierwotnie preliminowanych kwot, co z konieczności spowoduje ograniczenie zakresu planowanych prac.

Celem projektu, jak przedstawiono to we wniosku, „jest stworzenie komputerowej bazy danych znalezisk monet rzymskich (III w. przed Chr. – VI w. po Chr.) z obszarów ziem Polski i części dawnej Rzeczypospolitej: Galicji Wschodniej (północno-zachodniej Ukrainy) i Prus Książęcych (Sambii), a także zestawienie i publikacja zgodnych z obowiązującymi w nauce międzynarodowymi standardami inwentarzy. Istotnym jego efektem stanie się także wykształcenie zespołu specjalistów, którzy będą kontynuować tę pracę w przyszłości”.

W skład zespołu badawczego kierowanego przez prof. Aleksandra Bursche weszli: prof. Jerzy Kolendo (†), Marcin Rudnicki i dr Anna Zapolska z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Warszawskiego, dr hab. Jarosław Bodzek z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Jagiellońskiego i jego doktoranci – Kamil Kopij, Katarzyna Lach, Emilia Smagur i Piotr Wysocki, ponadto dr Adam Degler z Gabinetu Numizmatyczno-Sfragistycznego Zakładu Narodowego im. Ossolińskich we Wrocławiu, dr Arkadiusz Dymowski z Gdyni, dr Jacek Rakoczy z Instytutu Archeologii Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w To-

runiu, kandydat nauk Kiril Myzgin z Wydziału Historycznego Narodowego Uniwersytetu im. Karazina w Charkowie oraz Andrzej Romanowski, kurator Gabinetu Monet i Medali Muzeum Narodowego w Warszawie. Planowane jest dokooptowanie kolejnych doktorantów.

Zinwentaryzowanie i udostępnienie w formie elektronicznej i drukowanej znalezisk monet rzymskich z obszarów środkowoeuropejskiego Barbaricum jest zadaniem kluczowym dla nowoczesnych badań nie tylko nad czasem i okolicznościami napływu pieniądza rzymskiego, ale i nad jego funkcją w lokalnych społeczeństwach. Projekt FMRPL nawiązuje do realizowanych już od wielu lat i w znacznej mierze zaawansowanych przedsięwzięć rejestracji znalezisk monet rzymskich z wielu państw europejskich, w tym zwłaszcza z Niemiec (FMRD), Austrii (FMRÖ), Holandii (FMRNL), Słowenii (FMRSL), Szwajcarii, Węgier czy Czech. Obecnie w ośrodkach numizmatycznych większości z tych krajów tworzone są elektroniczne bazy danych znalezisk monetarnych, zaś z inicjatywy Davida Wigg-Wolfa z Frankfurtu powstaje projekt zintegrowanej europejskiej bazy danych (European Coin Find Network).

Do 2009 r. w ramach realizacji grantów Komitetu Badań Naukowych, Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego oraz we współpracy z Georges'em Depeyrot z Centre National de la Recherche Scientifique w Paryżu zostały kompetentnie opracowane i kompleksowo opublikowane inwentarze w trzech tomach, obejmujące odkrycia z Pomorza, Śląska oraz wschodniego Mazowsza i Podlasia, a więc niemal połowy Polski. Ukazały się one w języku niemieckim w serii „Collection Moneta” wydawanej w Wetteren w Belgii. Inwentaryzacja znalezisk z terenów zachodniego

Mazowsza, Małopolski, Mazur, Suwalszczyzny i Sambii jest już w znacznym stopniu zaawansowana, natomiast znaleziska z pozostałych obszarów czekają na podjęcie adekwatnych prac. W szczególności tereny Wielkopolski z Kujawami stanowią dotkliwą białą plamę na mapie znalezisk ze Środkowej Europy. Część archiwaliów dotyczących znalezisk z Galicji Wschodniej została w ostatnich latach zdigitalizowana i jest dostępna w postaci kopii cyfrowych w Ossolineum we Wrocławiu, co pozwoli uzupełnić także tę lukę. Objęcie inwentaryzacją terenów północno-zachodniej Ukrainy oraz Sambii uzasadniają dodatkowo zasięgi kultur archeologicznych zajmujących w okresie wpływów rzymskich większość terytoriów Polski – w pierwszym przypadku kultury przeworskiej i wielbarskiej, zaś w drugim kręgu zachodniobałtyjskiego. Systematyczna inwentaryzacja i publikacja w języku angielskim znalezisk monet antycznych z ziem Polski nie tylko stworzy możliwość ich udostępnienia nauce światowej, ale także pozwoli na wszechstronne wykorzystanie centralnej bazy danych badaczom polskim i innym osobom zainteresowanym numizmatyką. Pozwoli to reprezentantom różnych nauk humanistycznych na badanie kontaktów świata antycznego z ludnością zamieszkującą tereny Barbaricum, zarówno w wymiarze ekonomicznym, jak i politycznym, oraz na analizowanie znaczenia oddziaływań cywilizacji śródziemnomorskiej na mieszkańców ziem Polski w starożytności.

Dla celów stworzenia zintegrowanej z innymi ośrodkami europejskimi bazy danych znalezisk monetarnych z ziem polskich i historycznie z Polską związanych Uniwersytet Warszawski zawarł umowę z Niemieckim Instytutem Archeologicznym (DAI) i Uniwersytetem Goethego we

Frankfurcie nad Menem. W początkach marca odbyło się w Warszawie spotkanie, na którym badacze z Frankfurtu zaprezentowali oprogramowanie internetowej bazy danych znalezisk monet. Zostanie ona dostosowana do potrzeb projektu FMRPL i uruchomiona na portalu Uniwersytetu Warszawskiego we wrześniu 2013 r. W rezultacie powstanie zintegrowana z innymi ośrodkami europejskimi, internetowa baza danych (w języku angielskim) o wszystkich znanych znaleziskach monet rzymskich z ziem Polski i historycznie z Polską związanych, umożliwiającą sukcesywne jej uzupełnianie o nowe odkrycia oraz dokonywanie automatycznych przeszukiwań, kwerend, analiz statystycznych i zestawień kartograficznych.

W serii Collection Moneta zostanie także opublikowane w języku angielskim pięć tomów inwentarzy monet rzymskich obejmujących znaleziska do 2013 r. z następujących obszarów: 1. Wielkopolska z Kujawami, 2. Mazury, Suwalszczyzna i Sambia, 3. Mazowsze zachodnie (Polska Środkowa), 4. Małopolska, 5. Galicja Wschodnia (północno-zachodnia Ukraina) oraz suplement obejmujący znaleziska z całej Polski zarejestrowane do 2015 r.

Już teraz zachęcamy wszystkie osoby dysponujące informacjami o nieznanym i nierejestrowanych znaleziskach monet antycznych do ich zgłaszania na ręce wykonawców projektu. Przyjmujemy także anonimowe zgłoszenia za pośrednictwem Internetu, na następujący adres: check1@poczta.fm.

Aleksander Bursche

X Konkurs do nagrody im. Jana Gawrońskiego na pracę z zakresu numizmatyki i medalistyki polskiej rozstrzygnięty

W czerwcu br. odbyło się na Zamku Królewskim w Warszawie posiedzenie sądu konkursowego, który, tradycyjnie już pod przewodnictwem prof. Stanisława Suchodolskiego, przyznał nagrody w dziesiątym, jubileuszowym konkursie im. Jana Gawrońskiego. Podobnie jak miało to miejsce w poprzedniej edycji konkursu, jury podzieliło nagrodę pomiędzy dwie prace, z których jedna dotyczy numizmatyki antycznej, a druga średniowiecznej oraz nowożytnej. Pierwsza z nich to monografia mennictwa satrapów achemidzkich autorstwa **Jarosława Bodzka** *Τὰ σατραπικὰ νομίσματα. Mennictwo satrapów w okresie panowania Achemenidów (ok. 550–331 a.C.)*, a druga jest swoistym przewodnikiem po numizmatyce polskiej o tytule *Podobna jest moneta nasza do urodnej panny. Mała historia pieniądza polskiego*, będącym równocześnie katalogiem jubileuszowej, pięćdziesiątej aukcji Warszawskiego Centrum Numizmatycznego. Jego autorem jest **Borys Paszkiewicz**. Sąd konkursowy, podobnie jak miało to miejsce w IX Konkursie, wyróżnił także pracę o charakterze materiałowym – jest to książka **Elżbiety Baran** *Katalog monet polskich w zbiorach Zakładu Narodowego im. Ossolińskich. Tom 2. Monety jagiellońskie 1434–1501*. Wszystkim laureatom Redakcja Wiadomości Numizmatycznych składa serdeczne gratulacje.

Michał Zawadzki